

KA HISTORY KA BALANG PRESBYTERIAN PHUDMAWRI

Da U Tbn. H.M. Soanes
Secretary ka Balang

KA JINGLAMPHRANG:

Ka Balang Presbyterian Phudmawri ka la rakhe iaka jingdap sanphew snem jong ka (Golden Jubilee) ha u bnai October 1979. Ha katei ka jingrakhe la pynmih ruh ia ka '**Thup Sah Jingkynmaw**' (Souvenir) ha kaba la don, nalog kiwei kiwei ki jingthoh, ia ka History ka Balang kaba la long ka jingkyrkhu ia ki pateng ki ban dang wan haba ioi ia ka jingsdang jong ka Balang bad ka jingiaid jong ka kam U Trai ha la ka Balang ha kitai ki sanphew snem ba la leit, kata, naduh ba la seng Balang ha ka snem 1929.

Mynta ha kane ka jingrakhe ia ka jingdap 75 (hynñiewphew san) snem jong ka Balang, la sngewdei ban pynmih ia ka '**Thup sah-kynmaw**' (Souvenir) ha kaba yn don ruh nalog kiwei kiwei ki jingthoh, ia ka History jong ka Balang. Ha kaba pynkhreh ia kane ka History, ka Balang ka la iohpdang ia ka jingthoh na i Mr. S.D. Kharnaioir, Tymmen Basan ka Balang Mawkhar, iba la ju long ruh u khun jong kane ka Balang ha kitai ki phewsnem ba la leit iba la iakit lyngkor lem ha ka kam U Trai naduh ka Jingiaseng Khynnah, Jingiaseng Samla, Skul Pynpaw bad ka Balang, kum u dkhot Committee Balang khamtam, kaba ia ai shuh shuh ki jingtip kiba shai ia ka jingsdang jong ka kam, khamtam, shuwa ka snem 1929. Ka Balang ka pynpaw ia ka jingsngewnguh ia utei u parabangeit namar ka jingleh shitom jong i ban lum ia ki jingtip na ki Rai ka Assembly ka Balang ha ri Khasi Jaintia, 'U Nongialam Khristan' "**Ka jingwan ka Gospel ha Mawlai bad ki thain jong ka**" ka kot ba la pynmih da ka Jingiaseng Samla Balang Presbyterian Mawlai bad ruh na ki sot na "Ka Proceeding ka Jingiaseng Saw Balang (Balang Jaiaw, Mawlai, Phudmawri & Mawtawar), snem 1909."

KA JINGLONG KA KAM SHUWA KA SNEM 1929-

Kumba ka long haduh kine ki sngi mynta, ba ka jingseng Balang ha kano kano ka jaka ka sdang na ka jingbuh ia ki Skul pule, katno tam lei lei ha kito ki sngi mynba ka jingdum ka tap ia kane ka shnong Mawlai, la sdang ia ka kam jong U Trai da ka jingseng ia ka Primary School hangne ha Phudmawri. Ia ka dur jong ka jingtnei jong ka Skul ha kitai ki phewsnem ba la leit la iathuh bniah ha kawei pat ka jingthoh da U Secretary, Managing Committee, Phudmawri Presbyterian Primary School. Na kaei ba la pynpaw shaphang ka jingkhlad noh iwei i nonghikai ia kaba la pynmih ha U Nongialam Khristan, July 1905 kaba ong, "I Bitmon iba hikai ha Phudmawri, i la leit noh na kane ka pyrthei ha kane ka taiew. Ha ka sngi ba ngi tep ia i katno kaba ngi sngewbha ban iohsngew ia ka jingphla babha jong ki lok kiba na kato ka shnong shaphang ka jinglong kaba itynnad jong kane ka samla" ka paw ba kane ka Skul ka la long kaba la slem bha lehse shuwa ka snem 1900. Ki longdien mynta ki kitram shibun eh ia ki nongmaitphang ia ka pule puthi ha kane ka shnong.

Kat kum ka History ka Balang ba la pynmih ha ka Souvenir ha ka snem 1979 la pyni hangto byrngut byrngut ia ka jingsdang jong ka Balang bad la antad ba ka Balang ka la sdang naduh ki por kiba la rim bha da ka jingtnei ki rangbah na ka Balang Mawlai. Ha ka kot, 'Ka jingwan ka Gospel ha Mawlai bad ki thain jong ka' la iathuh ba kat kum ka Register jong ka snem 1902-06 jong ka Balang Mawlai, ka jingdon ki Khristan ha Phudmawri ha long 64 ngut. Na ka jingdon ki khristan haduh 64 ngut ha kito ki por, ka pynpaw shai ba ka jingtnei jong ka jingialap ia ka jingpynim ha ki thain Phudmawri ka la long kaba la slem. La iathuh ruh ba ka Phudmawri ka long ka jaka lathuhkhana jong ka Balang Mawlai ha ki snem 1902-06 ba la pynlong na ka bynta ka jingbit jong ki parabangeit ha Phudmawri.

Kumba ka jingtnei ba phylla jong U Blei kaba la jia ha ka snem 1904 ha Ri Wales, ha kaba ka revival U Mynsiem U Blei ka la pynkhih ban pynim thymmai ia kiba bun ki mynsiem, ka ding U Mynsiem ka la khih

ruh ha kane ka Ri jong ngi naduh katei ka snem 1904 hi. Kat kum ka khubor kaba mih ha u bnai August 1905 la report ba la pdiang balang 15 ngut ha Mawsmi, 6 ngut ha Phudmawri, 29 ngut la pynbaptis ha Jaiaw bad 17 ngut ha Mawlai. Shuh shuh, kat kum ka khubor kaba mih ha u bnai September, 1905 la report ba la pdiang Balang ha Phudmawri bad Mawlai 15 ngut. Ha u bnai January, 1906 la iathuh ba la pdiang balang biang ha Mawlai bad Phudmawri 14 ngut, ha Mawtawar 3 ngut, ha Myllem 18 ngut, ha Jaiaw 2 ngut bad ha Umroi 11 ngut. Kine baroh ki la jia shuwa ka jingwan ka revival kaba la jia ha ka Jingiaseng Assembly ha Mairang ha u bnai March 1906.

Kat kum ka jingthoh, ka jingioh Tymmen Basan ha ka Balang Mawlai ha ka snem 1907 ha kaba la jied ia i Kongor Kumbit Kurbah, i kpa U Jum Singh Syiem na Phudmawri bad ia i Bah Tbein Marbaniang, i kpa U Abit Kharsati na Umshing ia kiba la pynskhem ha ka Presbytery Shillong kaba la long ha Myllem ha ki tarik 18-21 October, 1907 ka la wallam ia ka jingkylla ha ka rukom pyrkhat ka Balang kmie ha Mawlai ha kaba ka la ibit ban kyntiew ia ka kynhun khristan ha Phudmawri sha ka Balang kaba pura ha Phudmawri namar ka jingdon kitei ki Tymmen Basan thymmai. Lehse lah ban ong ba naduh ka snem 1908 ka Balang Phudmawri ka la long ka Balang kaba pura namar naduh katei ka snem 1908 ym shym la kyntiew kyrteng shuh ha ka Register ka Balang Mawlai ia ki parabangeit ha Phudmawri.

Lehse ka rukom thung Balang ha kito ki por kam da long eh kumba ka long mynta hynrei haba la pdiang da ki bor Balang ba halor la shu n̄iew beit ba kata ka kynhun ka la long ka Balang kaba pura. Wat la ym shym la tip naduh mynno la thung Balang ha Phudmawri pynban kat kum ki jingiakut ka jingiakynduh ki Saw Balang kaba kynthup ia ka Balang Jaiaw, Balang Mawlai, Balang Phudmawri bad ka Balang Mawtawar kaba la long ha ka 14 tarik u November, 1909 ha Mawtawar ha kaba la myn̄jur ban don kane ka Jingiaseng Saw Balang, kata, Jaiaw, Mawlai, Phudmawri bad Mawtawar, ka paw ba ka Balang Phudmawri ka la don naduh shuwa katei ka snem.

Hadien ar snem ei ei sa ka Balang Mawpat ka la tyrwa ban pyniasoh ia lade bad ka Jingiaseng ki Saw Balang bad la pdiang ia ka Balang Mawpat kum kawei na ki Balang ha ka Jingiaseng ki Saw Balang kaba la long ha ka Balang Mawlai ha ka 4 tarik u August, 1912 ia kaba la pynskhem ruh da ka Shillong Mawlai Presbytery.

Ka Balang Phudmawri ka la long ka Balang kaba dang lung bad hapdeng ki jingeh kiba ka la iakynduh bad kito ki bym pat ngeit lem bad ki bor ka jingdum, ka la pyntlot ia ka jingiaid shaphrang jong ka kam kat haduh ban da poi ka report lyngba ki visitor ha ka Shillong Mawlai Presbytery kaba la long ha Mawryngkneng ha ki tarik 21-23 November 1913 ba ki Balang Myllem bad Phudmawri ha kane ka por ki long kum kiba iap ha kiei kiei kiba kynja mynsiem. Ym lah ban tip ia ki daw ba kongsan kiba la pynlong kumta ia ka Balang ha kata ka por, lehse ka lah ban long ha ki jingsniew kum ka kyiad, ka khalai bad kiwei kiwei ki jingsniew kiba trei jur ryngkat bad ka jingngeit bieit, lane ka lah ban long ka jinglong tymmen jong ki Tymmen Basan, kata, u Kongor Kumbit Kurbah, bad I Bah Thein Marbaniang. Ka jingkhlad noh jong u Kongor Kumbit Kurbah, u Tymmen Basan ka Balang Mawlai ha ka 3 tarik u November, 1914 ka la nang pynshong syier ia ka Balang Phudmawri bad lehse dei na kata ka daw ba la pynlong ia ka Balang Mawlai, kaba long ka Balang kmie ban ialeh bad sumar ia ka Balang Phudmawri kaba long ka khun jong ka.

Na ka bynta ban pynkhlaif ia ka jingtrei ha ka Balang la pynpoi ia ka jingdonkam ban ioh Pastor sha ka Presbytery ban sumar ia ki San Balang. Ka Shillong Mawlai Presbytery kaba la long ha ka Balang Mawphlang ha ki tarik 2-4 March, 1917 ka pyntip ba kam lah ban ai Pastor na ka daw ka jingduna eh ka Fund. Haba ka jingangnud jong ki San Balang kam shym long kam, ka la don ka jingnoh mynsiem ha ki rangbah jong ka Balang Mawlai bad kumjuh ha ki rangbah ka Balang Phudmawri bad khnang ban iai bteng ia ka kam jong U Trai ha la ka Balang, ka lad kaba ki lah ban leh ka long sa tang ba ka Mawlai bad ka Balang Phudmawri kin ia long biang tang kawei ka Balang bad ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Laban

ha ki tarik 26-28 October, 1917 ka la pynskhem ba ki Balang Mawlai bad Phudmawri kin long noh kawei ka Balang. Naduh ka snem 1918 ia ka kyrteng Phudmawri ym shym paw shuh ha ka list ki Balang ha ka Shillong Mawlai Presbytery namar ba ia ka Balang Phudmawri la pyniasoh biang bad ka Balang Mawlai. Ha kane kajuh hi ka snem, ka Shillong Mawlai Presbytery kaba la long ha ka Balang Umlyngka ha ki tarik 13-16 September, 1918 ka la rai ba naduh mynta yn khot 'Ka Shillong Presbytery' ia ka Shillong Mawlai Presbytery.

Naduh ba la pyniasoh ia ka Balang Phudmawri bad ka Balang Mawlai, ym shym la iohsngew shuh ia ka Balang Phudmawri naduh katei ka snem kumba la pyni haneng. Hynrei namarba ka ding ha u saihon ba sah tdem kam pat shym lip, ka kyrteng Phudmawri ka la paw biang ha ki jingthoh jingtar ki bor Balang hadien kumba 10 snem ei ei. Ki parabangeit ha Phudmawri hapoh ka jingialam u Jum Singh Syiem, u khun i Kongor Kumbit Kurbah, U Tymmen Basan ka Balang Mawlai ba la khlad noh, sa shisien pat ki la ioh bor mynsiem biang bad ki la iakut jingmut ban ieng ha la ki jong ki kjat ban ioh biang ia ka jinglong Balang ba pura ha ka snem 1927. Hynrei hapteng ka jingshitthem kaba kum kata, la wan pynban ka jingshah theh umkhriat haba ia ka jingthmu jong ki la kyntait. Lehse ka lah ban long ba ka Balang Mawlai, ka Jaiaw-Mawlai Sub-District (kaba la ju khot mynno mynno ka Jingiaseng ki San Balang) bad ka Shillong Presbytery kim pat idei ban ai Balang bad ki sngewdei ban pynsangeh shuwa lehse ki kynmaw ia ki snem kiba dang shen, kata, ia ki snem 1914 haduh 1917 ha kaba ia ka Balang Phudmawri la dei ban pyniasoh biang bad ka Balang Mawlai. Kumba ka um ka kyrsoi bad iai tuid wat lada ki khang ki mawrit ne mawbah, ka kam ka jong U Blei hapteng ka kynhun ki khristan ha Phudmawri kam shym la sahkut noh. Haba ki bor Sub-District bad Presbytery kim pat sngewdei ban pdiang ia ka jingkyrpad ki khristan na Phudmawri ban ioh ia la ka jong ka Balang, ki khristan ha Phudmawri kim banse ban leit sha ka Assembly kaba long ka bor Balang kaba ha khlieh duh ban buh ia ka jingkyrpad jong ki khnang ban nang pyniaid shaphrang ia ka kam U Trai ha kane ka dong jong ka shnong

Mawlai. Lyngba ka jingpyniaid ba stad jong U Trai ka kam, ka Assembly kaba la long ha Mawphlang ha ki tarik 1-4 March, 1928 ka la shim bad pyrkhath ia ka jingud jingnam ki khristan ha Phudmawri bad la pdiang ia ka jingkyrpad ka Phudmawri ban ioh la ka jong ka Balang. Ka Assembly ka la bthah ia ka Presbytery Shillong ban leit seng Balang ha Phudmawri bad ban ai bor ia ki ban thaw lingmane.

Haba la ioh ia la ka jong ka Balang ka la don ka jingdawa ban don ruh la ki jong ki nongsharai kum ki Tymmen Basan ban peit bad sumar ia la ki parabangeit, bad la pynpoi ia ka kam sha ka Presbytery. Ka Presbytery Shillong kaba la long ha Sadew ha ki tarik 12-14 October 1928 ka la mynjour ba ki Phudmawri kin ioh Tymmen Basan bad la phah ia u Rev. Honmu Roy bad Mr. Devendra Jyrwa ban leit pynlong ia ka jingjied. Ha ka Presbytery kaba la long ha Umdohkha ha ki tarik 18-20 January, 1929 la ioh ia ka report na kitei ki rangbah ba ka Balang Phudmawri ka la jied ia U Jum Singh Syiem ban long Tymmen Basan bad ha ka Presbytery kaba la long ha Laban ha ki Tarik 11-13 October, 1929 la thung ia U Jum Singh Syiem kum u Tymmen Basan jong ka Balang Phudmawri. Na katei ka jingpynlong ia ka jingjied Tymmen Basan lah ban sngewthuh ba ka Balang Phudmawri ka la sdang naduh katei ka snem 1929 wat la ym shym don jingthoh kiba biang ba la thung ia ka Balang hynrei la kumno kumno la seng ne thung ia ka Balang shuwa ban pynlong ia ka jingjied Tymmen Basan.

U LUM JINGTEP KA BALANG:

Ka la long kaei kaei kaba sngewtyinnad ban pyrkhath ba ki nongialam ha ka Balang wat ha ki sngi kiba sdang jong ka Balang kim shym pyrkhath tang ia ki dkhot jong ka Balang kiba dang im hynrei na ka bynta kiba la iap ruh; bad kata ka long ba don u Lum Jingtep jong ka Balang. Ym lah ban tip thikna ia ka snem kaba ki khristan ki la ioh ia u lum jingtep. U Syiem Kmuin Manik uba long u syiem jong ka Hima Mylliem ha kata ka por u la shah ban pyndonkam ia utei u lum jingtep uba ngi dang pyndonkam haduh mynta uba don ha ki pud ka Mawdatbaki hynrei ki bym long khristan ruh

ki lah ban tep lang tangba ki dei ban ioh jingbit na ki khristan. Ha ka jingshisha ki bym long khristan ki shu thang bad kham ñiar eh ba kin wan pan ban tep ha ka jaka tep jong ki khristan bad kumta ki khristan ki la nang sngewtraia u Lum Jingtep. Ki khristan ki sngew ba kam long kaba dei ban iatep lang hajuh ia ki bym pat long khristan bad kumta ki la ialeh ban ioh tylli ia u Lum Jingtep tang na ka bynta ki khristan hi.

Haba ka jingkhreh ban thaw ia ka ñingmane ka la iaiaid ki khristan ki la leit ban pynngat ia ki dieng kseh kiba don ha u Lum Jingtep na ka bynta ki lyntang bad dieng sawdong. Buk khiih ki shnong ia katei ka jingpynngat dieng na lum jingtep bad la leit mudui sha u Syiem Myllem pyrshah ia ka jingleh ki khristan bad u Syiem u la rai rem ia ki khristan ha ka 22 tarik August, 1928. Wat hapteng ka por kaba dum kum kata pynban ki khristan kum ki trai jong u lum jingtep kim shym shong thait ban iai ialeh bad khamtam ba ka jingtrei ia ka ñingmane ka dang iaiaid, ki la nang leit pynngat shuh ia ki dieng katba donkam. Ki shnong ruh kim ailad bad ki la leit mudui biang sha u Syiem Myllem halor kane ka jingleh ki khristan. U Syiem u la ai ia ka rai ha ka 26 tarik October, 1929 ba la rai pynrem biang ia ki khristan bad u la daiñ kuna ia ki nongialam mar Rs.50/- tyngka marwei lane shibnai phatok. Kiba la shah ha khmat kum ki nongialam ki long u Bah Jum Singh Syiem, Bah Keving bad i Bah Ishon Nengnong. Ki khristan kim shym man thait ban iai ialeh bad kumta ha ka 12 tarik u January, 1933 u Syiem u la pynskhem tylli ia u Lum jingtep ba un long noh tang u jong ki khristan. Bun snem ym shym don shuh kano kano ka jingpynkhih na ka liang ki shnong halor kane ka jingioh tylli jong ki khristan ia u Lum Jingtep tat haduh ka snem 1958. Ka Balang ka la pyntip sha u Syiem Myllem ia ka jingmushlia jong ki shnong ia u Lum Jingtep. U Syiem Jor Manik uba long u syiem jong ka Hima Myllem ha kata ka por u **la pynskhem biang ia ka jinglong** trai jong ka Balang Phudmawri halor u Lum Jingtep da ka hukum jong u kaba 20 tarik u June, 1958. Naduh kata ka por ym shym la don shuh kano kano ka jingkulmar haduh mynta.

U LUM JINGTEP HA MAWROH:

Ka kam ha ka Balang ka la nang roi wat ha ka Dong Mawroh ha kaba ki khristan ki la nang iabun bad kumta ka Balang ka la iakut ba namar ka jingai haba don ba iap kiba sah ha katei ka dong ba hap ban wan tep ha u Lum Jingtep ha Mawdatbaki ban leit kyrpad ia u Syiem Myllichem ban ai jaka ban pyndonkam kum u Lum Jingtep shi bynta na ka mynsain hajan Mawroh. Da kaba sngewburom eh, u Syiem Francis uba long u Syiem Myllichem ha kata ka por u la ai ia katei ka jaka kaba ngi pyndonkam haduh mynta kaba ka jingheh jong ka ka long kumba 32,720 sq.ft. naduh ka snem 1973. Ha u bnai October, 2001 u Syiem ka Hima Myllichem u la ai sa khyndiat ka jaka ha syndah bad ka Lum Jingtep ka Mawroh ryngkat bad ka jingpynbeit bad ka shnong Mawroh.

KA BALANG HADIEN KA SNEM 1929:

Naduh ba ka Balang Phudmawri ka la ioh ia ka Balang ba pura, ka Balang ka la shu sah marwei kum ka Balang kaba kyrpang kaba don ka jingiadei tang bad ka Presbytery kaba la thung ia ka bad kumta ia kino kino ki kam kiba kam lah ban rai hi la leit rah sha ka Presbytery ban ioh ia ka jingpynshai ne jingbthah kumba ka paw ha ki kam kiba mih ha ka Report jong ka Shillong Presbytery kaba la long ha Mawtawar ha ki tarik 13-15 November, 1931 kaba iadei bad ki kam ot Balang bad kumjuh ka aiñ iathoh shongkurim, ba la phah da kane ka Balang. Ha ka jingiaid jong ka por bad ba ka kam U Trai ka la nang iaid shaphrang, ka Balang Phudmawri tang hadien 5 snem ba la thung Balang ia ka, ka la sngewdonkam ban ioh shuh ki nongsharai kum ki Tymmen Basan. Ka Presbytery Shillong kaba la long ha Umtasor ha ki tarik 9-11 February, 1934 ka la pdiang bad mynjur ba ka Balang Phudmawri kan ioh Tymmen Basan shuh bad la phah ia u Rev. J.C.Evans bad Mr. Assiam Lyngdoh ban leit pynlong ia ka jingjied. Ka Balang ha kane ka kynti ka la ioh sa uwei u Tymmen Basan bad ita i long i Mr. Henington ia iba ngi ju khot ieit, i kpa U Dring. Ka Presbytery kaba la long ha Laitlyngkot ha ki tarik 19-21 October, 1934 ka la thung ia i Mr. Henington Kharmawphlang kum u Tymmen Basan jong ka Balang Phudmawri.

Kumba la pyni haneng ba ka Balang Phudmawri kam shym iasoh bad kano kano ka District hynrei ka hap pat ha ka Jaiaw-Laitumkhrach Pastorate kaba kynthup ia ki Balang Jaiaw, Mawlai, Phudmawri bad ka Sub-District Laitumkhrach-Mawpat. Katkum ka report ha ka Assembly kaba la long ha ki tarik 27-29 March, 1931 la pyni ia ka jingdon briew ha ki Balang ha ka snem 1930 kumne: Jaiaw - 488, Mawlai - 510, Phudmawri - 154, Laitumkhrach - 391, Mawpat - 89 U Rev. Jocabus Pariat u la long u Pastor ka Balang Phudmawri lem bad kiwei ki Balang bad hadien ka jingiap jong u la shimti da u Rev. Honmu Roy uba la dei ban peit ia ki Balang Laitumkhrach, Mawpat, Phudmawri bad ka Pastorate Nongbri-Nongtluh bad ki Balang Mawrong bad Tyngkoh.

Ka la long lehse ka jingpyrkhat khia jong ka Shillong Presbytery naduh ki snem 1938 ter ter na ka bynta ka jingiasoh jong ka Balang Phudmawri bad ka Sub-District Jaiaw-Mawlai, namarba ka Balang Phudmawri naduh ba ka la ioh Balang kam shym iasoh bad ka Sub-District hynrei la shu ithuh ia ka tang da ka Presbytery Shillong bad ka Assembly ka Balang Presbyterian ha Ri Khasi Jaintia kumba ka paw na ki Rai ka Jaiaw-Mawlai Sub-District kaba la long ha ki tarik 9-10 July, 1938 kaba ong kumne-

(a) 'La buh ia i Rai Bahadur D. Ropmay bad i Rev. E. Gatphoh ban leit iashem bad ka Balang Phudmawri na ka bynta ka jingpynbeit ka Presbytery ban pyniasoh ia ki sha ka Sub-District Jaiaw Mawlai bad ban wanrah ia ka report ha kawei pat ka Sub-District.

(b) Ba u Secretary ka Sub-District Jaiaw Mawlai etc. un da thoh sha ka Balang Phudmawri ban pyntip ia kane.' Ka la shim por ia ka Balang Phudmawri ban ai jubab halor katei ka jingpyrkhat bad dei tat haduh ka Jingiaseng Sub-District kaba la long ha ka 6 tarik u April, 1940 ha ka Balang Mawtawar, ba ka Balang Phudmawri ka la pyniasoh ia lade bad ka Sub-District Jaiaw Mawlai bad ia ka Jingiaseng Sub-District kaba bud, ka Balang Phudmawri ka la pdiang ia ka jingiaseng Sub-District Jaiaw Mawlai

kata ha ka 30 tarik u June, 1940. Ha ka jingiaseng Sub-District kaba la long ha ka Balang Mawlai ha ka 28 tarik u September, 1940 la rai ban report sha ka Presbytery ia ka jingiasoh Sub-District ka Balang Phudmawri bad ka Sub-District Jaiaw Mawlai. Ka long kaba sngewkmen ban pyrkhat ia ka jingkitkhia ka Presbytery Shillong ban bthah ia ka Balang Phudmawri ban iasoh bad ka Sub-District Jaiaw Mawlai namar,ba dei ka Presbytery kaba la thung Balang ia ka halor ka jingbthah ka Assembly ha ka snem 1928.

Ka snem 1940 ka long ka snem kaba kham bun kam ia ka Shillong Presbytery namar ba ka Assembly ka la aiti ha ki Balang Sor ban pynkhreh ia ka Jingiaseng Centenary ka ban long ha u bnai March, 1941 ha Shillong ban rakhe ia ka jingdap 100 snem ka jingwan ka Gospel ha Ri Khasi Jaintia. Ka Assembly kaba la long ha Shillong ha ki tarik 14-17 March, 1940 ka la shaniah ha ki Balang sor ban shim ia ki bynta kiba khia baroh ban ioh ia ka jingrakhe Centenary kaba jop bad ka la rai kumne-

Na ka bynta ka jingdap 100 snem ka Balang, ka Assembly ka la ai bor ha ka Centenary Committee ryngkat bad ki Balang sor (Mawkhar, Jaiaw, Mawlai, Phudmawri, Laitumkhrach bad Laban) ba kin ia pynbeit nadong shadong shaphang ka jingkhoh bad kino kino kiwei pat ki jingdawa katba i donkam na ka bynta ban pynlong ia ka Centenary Bah kaba long kam.'

Khnanng ban pynrhem ia ka jinglong mynsiem ki parabangeit ha ka Presbytery, la pynlong ia ka Jingiaseng Presbytery Centenary jong ka Shillong Presbytery, ha ka Balang Myllem ha ki tarik 10-13 October, 1940. Ki Nongkitkam kiba ha khmat ha kane ka Presbytery ki long:-

Chairman	...	Mr. J. Solomon
Secretary	...	Mr. Primrose Gatphoh
Asstt. Secretary	...	Mr. Ollin Singh

Ka la long, namarkata, ka jingkmien ia ka Balang Phudmawri kaba la long ka bynta jong ka Sub-District Jaiaw Mawlai hapoh ka Shillong Presbytery ban ioh ia ka bynta kum kawei na ki Balang Sor ban ia tynrong lem ia ka jingkit ia ka Jingiaseng Bah Centenary kaba la long ha ki tarik 27-30 March, 1941 ha ka Balang Mawkhar. Ka Thma Bah kaba Ar kam shym lah ban pynwit ia ki khun jong ka Balang ban pyndonburom ia U Blei da ka jingshithrem ban phla bad sakhi ia U Nongpynim, U Jisu Khrist uba U Trai.

Halor ki jingjia kiba la jia ia ka Balang Phudmawri, ka Sub-District Jaiaw-Mawlai bad ka Shillong Presbytery, ka la iohi ia ka kti ba phylla ka jong U Blei uba long U Trai ka kam ba U la pyniaid beit bad ryntih ia kiei kiei baroh ha shuwa ba ka Balang ha Ri Khasi Jaintia kan rakhe ia ka jingdap 100 snem ka jingwan ka Gospel ha kane ka Ri. Ka long ruh kaba sngewkmen ba ka Sub-District Jaiaw-Mawlai ka la ibit ban ai ia ki bynta kiba kham shakhmat kum ki Nongkitkam ka Sub-District na ka Balang kaba dang shibit ha ka Sub-District ha kaba ka Jingiaseng Sub-District kaba la long ha ka Balang Jaiaw ha ki tarik 20-21 September, 1941 ka la ibit ban jied ia kine kum ki Nongkitkam na ka bynta ka snem 1941-42:

Chairman : Rev. Honmu Roy
Secretary : Mr. Jesco Nengnong

Ym lah ruh khlem da pynpaw hangne ba ka Balang haba ka la iohi ia ka jingtbait jong i Mr. Ollin Singh kum u Nonghikai ha ka Phudmawri L.P.School, khamtam kum u nongtrei niam, ka la buh ia ka jingkyrpad sha ka Presbytery Shillong ba kan shah ia u Babu Ollin Singh ban shong ia ka Preacher Examination. Ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Nongkrem ha ki tarik 11-13 October, 1935 da kawei ka jingmut ka la iakut ban kyrpad ia ka Assembly ba kan shah ia u Babu Ollin Singh ban ialeh ia ka Preacher Examination. La ordain ia i kum u Pastor ha ka 4 tarik u March, 1950 ha ka Assembly kaba la long ha ka Balang Wahiajer. Kaba kham bun ka jingtrei jong i ka long ha ka Khat-ar Blang Sub-District bad haba i la shong thait na ka kam i la leit ban iarap ia ka Balang Mawlai haduh ka

sngi ka jingkhlad jong i ha ka 5 tarik u October 1995 bad ia ka met jong u la tep ha u Lum Jingtep jong ka Balang Phudmawri. Kum ki longdien bad kiba bun ki khynnah skul jong i ha kitai ki phew snem ba la leit kim lah ban klet ia ki jinglong babha wat haba i ai ki jingsneng sympat namar ka jingieit, kaba la pynlong ba in ioh ia ka dohnud kito kiba la iashem bad iakynduh bad i khamtam kum u Pastor. I la long u Secretary jong ka Balang naduh ka snem 1934 haduh ka snem 1942.

Ka Balang ka la nang ia id da ka jingshitrhem ban pyndep ia la ka bynta kumba la buh bad aiti da ka Sub-District ia ki kam bad la tyrwa sha ka Balang Phudmawri ban pdiang ia ka Jingiaseng paidbah ka Shillong Presbytery. Ka Balang ruh da ka jingkmien ka la pdiang bad la ioh ia ka Jingiaseng Presbytery ha ki Tarik 7-10 October, 1943 kaba long ka sien kaba nyngkong ba ka Balang ka lah ban pdiang ia kat kane ka Jingiaseng kaba la kyntiew ia ka jinglong mynsiem ki khun jong ka. Ha ka snem kaba bud, ka Balang ka la sngewdonkam ban ioh Tymmen Basan shuh bad la ioh ar ngut, i Mr. Jesco Nengnong bad i kpa i Herimai. La pynskhem ia i Mr. Jesco Nengnong ha ka 11 tarik March, 1944 bad ia i Kpa i Herimai ha ka 28 tarik November, 1944.

Ha ka snem 1950 la phiah ia ka Shillong Presbytery ha ki ar tylli ki Presbytery - Ka Shillong Ri Bhoi Presbytery bad ka Shillong Ri War Presbytery. La thung ia ka Shillong Ri Bhoi Presbytery ha ka 13 tarik May, 1950 ha ka jingiaseng kaba la long ha ka por 7.30 A.M. ha ka Jingialang kaba Nyngkong jong ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Mawkhar, Sub-District Mawkhar ha ki tarik 12-14 May, 1950. Ki Rangbah ba la phah da ka Assembly ban pyndep ia katei ka kam ki long -U Rev. G. Angel Jones, u Rev. Indro Ladia bad i kpa ka Pretty (Mr. lang Pariat). Ki don 8 tylli ki Sub-District ha ka por ba thung ia kane ka Presbytery - Sub-District Mawkhar; Jaiaw-Mawlai; Mawbuh; Bhoilymbong-Kyrdem; Nongrleng-Mawthoh, Nongbri-Nongtluh, Khadar Lyngdoh bad Sarikrai.

Ka la long ka jingkmien ia ka Balang Phudmawri ban ioh ban pdiang ia ka Shillong Ri Bhoi Presbytery kaba la long ha ka snem 1951 bad da ka jingwan jong ka Presbytery la wan rah ia ka jingrhem mynsiem ha ka Balang. Ha ka snem 1953 ka Balang ka la don ka jingkhieh ban thaw noh da ka lingmane kaba thymmai ka ban kham kylluid bad kaba iadei kat kum ka jingiaid ka por namar ba baroh shikatta la pynlong ia ki Jingiaseng ha ka lingmane kaba long ruh ha kajuh ka por ka skul, ia kaba la shna ha ka snem 1930. Hapdeng ki jingduna kiba bun kham tam ha ka liang ka jingdon ka peisa bad da ka jingkitkhia jong ki para bangeit la lah ban sdang ia ka jingtei ia ka lingmane thymmai ha ka 27 tarik u March, 1957 ia kaba la pynkyntang ha ka 28 tarik April, 1963 da u Rangbah ba la phah ka Presbytery u Rev. T.B.Philips, B.A., B.D.

Ka Balang ka la ioh shuh sa uwei u Rangbah kum u Tymmen Basan bad ita i long i Mr. O. Rynjah ia iba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha Mawrong ha ka 12 tarik u February, 1955. Ka Balang ka la lah ban ai Tnat Balang ia ka kynhun ki parabangeit ha Umrynjah ha ka 30 tarik October, 1960 kumba la ai bor ka Sub-District. Ki Rangbah kiba la leit ban pyndep ia katei ka kam ki long - Rev. E.M. Chullai, Kpa U Dring bad Mr. J. Nengnong. Hadien ka jingpynkyntang ia ka lingmane thymmai, ka Balang ka la ioh sa uwei pat u Rangbah kum u Tymmen Basan bad ita i long i Mr. D. Pariat ia iba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha Mawpat ha ka 8 tarik November, 1963. Katba ki sngi bad ki snem ki nang iaid, ka kam ha ka Balang ka la nang roi ha kiba bun ki liang bad ka jingdawa ha ka kam sharai Balang ka la nang khraw bad kumta ka Balang ka la pan ban ioh Tymmen Basan shuh ha ka snem 1966. Ka Balang ka la ioh shuh sa ar ngut ki Rangbah kum ki Tymmen Basan - i Mr. R. Tariang bad i Mr. G.S.Maring ia kiba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha Nongpathaw ha ka 29 tarik October, 1966.

Na ka daw ba'ia ka lingmane la dep pynkyntang, la sngewdei ba ia ka ling Skul kaba don ha phyllaw lingmane la donkam ban pynkynriah noh shawei, bad la ioh ia ka jaka ha Madan Heh hajan madan football ha

ka dor 15,000/- tam. La thaw ia ka iing Skul bad la pynkynriah ia ka skul na compound iingmane sha katei ka jaka ha ka snem 1968. Hapdeng ka jingkmén ba ka Balang ka la don ki Nongsharai kum ki Tymmen Basan kiba la ai ka jingshakri kaba ai jinghun ia ki khun ka balang, pynban ha kane ka snem 1968 ka Balang ka la duh ia i kpa U Dring iba long u Tymmen Basan ba rangbah ha ka jingkhlad noh jong i ha ka 24 tarik u November, 1968. Bad tang khyndiat tylli ki bnai, ka Balang ka la duh sa uwei pat u Tymmen Basan bad ita i long i kpa i Herimai iba la khlad noh ha ka 30 tarik u March, 1969. Ine i Tymmen Basan i la kham pynlut bun ki snem ha ka jingshakri kum u nonghikai skul ha Nongpathaw bad kum u nongsharai ia ka Balang hangto. Hadien ka jingkhlad noh jong kitei ar ngut ki Tymmen Basan, ka Balang ka la sngewdonkam ban ioh shuh ki Nongsharai kum ki Tymmen Basan bad ha ka snem 1972 ka Balang ka la ioh lai ngut ki Rangbah bad kita ki long - Mr. H.P.Nongbri, Mr. E. Lyngdoh bad Mr. S. Jana ia kiba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Nongpathaw ha ka 24 tarik u February 1973. Shuwa ia kane, ka Balang ka la duh ia i Mr. O. Rynjah Tymmen Basan, iba la khlad noh ha ka 7 tarik October, 1972.

Ha ka snem 1975 ka Balang ka la ioh ban pdiang ia ka Presbytery bad ha ka snem kaba bud ka Balang ka la iarap lem ia ka Jingiaseng Samla ha kaba pdiang ia ka Jingiaseng Silver Jubilee jong ka Jingiaseng Samla KJP Synod kaba la long ha ki tarik 17 haduh 19 December, 1976. Ha ka snem 1977 ka Balang ka la thied ia ka jaka ha Mawroh kaba don kumba 8605 sq. ft ha ka dor Rs.15,059/- na ka bynta ki jingdonkam ka Balang ha ki snem ki ban wan bad la shimti ia katei ka jaka ha ka 21 tarik u December, 1977. Ha ka jingiaid ki por la donkam ban ioh shuh ka jaka khnang ban ioh thaw iingmane bad ha ka 6 tarik u December, 2003 la shim shuh sa 2484 sq. ft. ha ka dor Rs.180/- shi sq. ft ka la long baroh 4,47,120/-.

Na ka daw ba ka jaka kaba la thaw ia ka iing skul hajan madan football kam long kaba biang na kiba bun ki liang, ka Balang ka la wad jaka noh hawei bad da ka jingialam bastad jong U Trai ka kam, ka Balang

ka la ioh ia ka jaka ha kyntoit Nongmadan kaba ka jingheh ka long 19,582 sq.ft ha ka dor kumba Rs.90.000/-. La ioh ban shimti ia katei ka jaka ha ka 24 tarik u February 1979 bad la sdang ia ka jingtei ia ka iing skul ha u bnai December, 1979. Kane ka snem 1979 ka long ruh ka snem ha kaba ka Balang ka la rakhe ia ka Golden Jubilee ka jingdap Sanphew snem ka Balang ia kaba la rakhe naduh 8 tarik haduh 14 tarik u October, 1979.

Ka Balang ha ki 25 snem- 1979 haduh 2004:

Ka snem 1981 ka long ka snem ka ban sah kynmaw ha ka history jong ka Balang namar ha kane ka snem ka Balang ka la lah ban pdiang ia ka Jingiaseng Paidbah jong ka Khasi Jaintia Presbyterian Synod kaba la long ha ki tarik 4-8 March, 1981. La pynlong ia ki Jingiaseng ha ka sngi U Trai ha Madan Heh ha kaba ki parabangeit baroh ha ka Balang ki trei shithrem bad wat kito ki bym don ha ka Balang ruh ki iashim bynta. Ki Nongkren ha kane ka Synod ha ka sngi U Trai 8 tarik ki long:

10:30 A.M.	:	Rev. P.R. Chyne
1:30 P.M.	:	Rev. Dr. R.R. Cunville
7:00 P.M.	:	Rev. T. Rodborne.

Ha kane ka Synod la wan poi ruh u Rev. D.H. Owens, General Secretary, Mission Board Presbyterian Church of Wales lem bad i Mem. Ka long ruh ka sien kaba nyngkong ba ka Synod ka la ioh ban phah ia ka Choir ban leit sha Wales ban sakhi ia U Nongpynim da ki jingrwai hapoh ka jingialam i Rev. C. Jyrwa bad Tbn. H.M. Syiem. Na ka Balang Phudmawri ruh la don ar ngut ki nongrwai, Mr. H.M. Soanes (Choir Leader) bad i Kong Sylta Kharnaioir. Ka Choir ka la mih na Shillong ha ka 27 tarik u April; 1981 bad wan phai sha la ka Ri ha ka 26 tarik u May, 1981.

Naduh ba ka Sub-District Mawlai ka la ioh ia ka kyrdan Sub-District ka la long tang kawei ka Pastorate bad na ka bynta ban ioh shuh ki Nongsharai kum ki Pastor, ka Sub-District Mawlai ka la sngewdei ban don noh lai tylli ki Pastorate bad kumta la phiah ia ka Sub-District Mawlai ha ki lai tylli ki Pastorate bad kita ki long, ka Mawlai Pastorate, ka

Phudmawri Pastorate bad ka Mawpat Pastorate naduh ka 21 tarik u September 1981. Hadien ba la ioh la ka jong ka Pastorate ka Phudmawri Pastorate, ka la pan ia ka jingshakri i Rev. D.A.Lyngrah iba baroh shi katta i la iarap ia ka Sub-District Mawlai, ban long u Pastor kyrpang tang na ka bynta ka Phudmawri Pastorate bad la pynkhamti ia i ha ka 25 tarik u July, 1982. Ka Balang ka la ibit ia ka jingdonkam ban ioh Tymmen Basan shuh khnang ba ka jingsharai Balang kan long kaba kham biang na ka daw ka jingbym khlañ shuh ki Tymmen Basan ba la kham noh ka rta. Ka Presbytery ka la pdiang ia ka jingkyrpad ka Balang bad la pynlong ia ka jingjied ha ka 13 tarik November, 1983 bad la ioh ia i Mr. I.M. Simon ia iba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha ka Tnat Balang Nongsder Damsite, Balang Jaiaw ha ka 11 tarik February, 1986.

Katkum ka jingpynkylla ia ka riti pyniaid Balang (Constitution) jong ka Balang Presbyterian ka North East India, ia ka kyrteng Sub-District la pynkylla noh District naduh ka snem 1984.

Na ka bynta ki jingdonkam ha ki por ki ban wan, ka Balang ka la thied ia ka jaka ha Kyntonmassar kaba ka jingheh jong ka long kumba 12,237 sq.ft ha ka dor Rs.9/- shi sq.ft bad la shimti ia katei ka jaka ha ka 23 tarik June, 1984.

Haba ka Balang ka la ioh ia i Rev. D.A. Lyngrah kum u Pastor ban peit ban sumar ia ka Balang lem bad ka Tnat Balang Umrynjah, ka wan pynban ka por ha kaba i la dei ban mih noh bad ban leit sha kawei pat ka Pastorate. Ka Balang ka la dei ban wad da uwei pat u Pastor ban trei ha ka jaka jong i bad da ka jingkmen ka Balang ka la ioh ia i Rev. L. Nongsiej uba long ha kata ka por u Executive Secretary in-charge Youth Department ka KJP Synod bad haba la kut ka term ha ka Synod, i la wan sha kane ka Balang bad la pynkhamti ia i ha ka 19 tarik u May, 1985.

Ha baroh kitai ki snem ba la dep, ka Balang ka don tang kawei ka Jingiaseng ñing bad namar ka jingdon jong ki ñing jong ki para bangeit ka la nang bun, ka la don ka jingud na ki parabangeit ba ka shim por haduh 4 ne 5 snem ban ioh Jingiaseng ñing kat kum ka Programme. Kumta ka

Balang ka la phiah noh ia ka Jingiaseng ling ha ki ar Dong, kata, Dong Mihngi bad Dong Sepngi naduh ka shi tarik u April, 1986, bad naduh ka snem 1995 la don saw tylli ki Dong Jingiaseng ling.

Kumba la pyni ha ki bynta ba shakhmat jong kane ka jingthoh shaphang ka L.P. School kaba pyni ia ka jingslem ka rta jong ka, ka Balang ka la pyrkhat ban sdang ban plie noh ia ka M.E. Section na ka bynta ka jingmyntoi ki khynnah skul, khamtam ia kito ki bym lah ban leit sha ki Skul kiba sha jngai. La plie ia ka Proceeding M.E. School ha ka 19 tarik February, 1987 da ka jingthmu ban lah ban kyntiew ia ka shaduh ka kyrdan High School ha ki snem ki ban wan. Ka Balang sa shisien pat ka la duh noh sa ia uwei u Tymmen Basan bad ita i long i Mr. S. Jana iba la khlad ha ka 16 tarik December, 1987 bad tang hapdeng saw bnai ka Balang ka la dei ban iam briew ha ka jingkhlad noh sa uwei u Tymmen Basan bad ita i long i Mr. D. Pariat ha ka 29 tarik u April, 1988. Kine ar ngut ki Tymmen Basan ki la long ki nongtrei bad ki nongkyrshan ia ka Tnat Balang Umrynjah kiba la angnud ban ioi ba kan long ka Balang ba pura hynrei ka long ka jingpyniaid ka jong U Trai jong ka kam ba kine kim shym la ioi ia kata ka jingjia kaba ka Balang Tnat Umrynjah ka la ioi ia ka Balang pura ha ka shi tarik u January, 1989 ba la wan thung Balang ia ka da ki Rangbah ka Shillong Ri Lum Presbytery, i Rev. D.E. Syiem bad i Mr. R.M. Blah, Tymmen Basan ka Balang Mawkhlar.

Ka Balang ka ioi ba donkam ban don noh ka ling Balang ha Kyntonmasaar na ka bynta ka Jingiaseng jong ki khynnah ia kiba la shu pynlong ha iing briew, kata, ka iing i kong Lakyntiew Lyngdoh. La tei ia ka iing Balang ha Kyntonmassar ha kaba la sdang ha ka snem 1989 bad la plie ia katei ka iing Balang ha ka Jingiaseng Khynnah ha ka sngi U Trai, 12 tarik u November, 1989 da i Tymmen Basan R. Tariang ha ka por 7.30 A.M. Ha ka snem 1991 ka Balang ka la shim shuh sa khyndiat ka jaka kaba mar khap bad ka jaka ba la shim mynshuwa, kata, sa 7945 sq.ft. ha ka dor Rs.30/- shi sq. ft. haba la ioi ba ka kam U Trai kan nang khraw ha kane ka Dong ha ki por ban wan.

Na ka daw ka jingkhlad noh ki ar ngut ki Tymmen Basan, ka Balang ka la sngewdonkam ban ioh shuh ki Nongsharai kum ki Tymmen Basan bad la pynpoi ia kane ka jingangnud ka Balang sha ka Presbytery kaba la wan ban pynlong ia ka jingjied ha ka 3 tarik December, 1989 bad ha kane ka kynti la ioh ia i Mr. B. Kharbangar ia iba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha ka balang Jaiaw ha ka 14 tarik u Febraury 1990. Hapdeng ki jingkit kiba bun kiba ka Balang ka dei ban kit, kam lah pat khlem da pdiang ne ban iashim bynta ha kiwei pat ki Jingiaseng nalog ki Jingiaseng District bad Presbytery na ka por sha ka por. Ka Balang ka la pdiang ia ka Jingiaseng iasyllok ki Pastor ka KJP Synod ha ki tarik 20 haduh 22 October, 1989 bad kham tam eh haba ki khun samla jong ka Balang ki kwah ban pdiang ia ka Youth Rally jong ka Jingiaseng Samla KJP Synod, ka Balang baroh kawei ka la pdiang da ka jingkylluid mynsiem ia katei ka Youth Rally kaba la long ha ki tarik 7 haduh 10 November 1991. Ia ki Jingiaseng ha ka sngi U Trai la pynlong ha Madan Heh. Shuwa ia kane, ka Balang ka la don bynta lang ha kaba rakhe ia ka jingdap 150 snem ka Balang Presbyterian ha Ri Khasi Jaintia, kaba la long ha ka Balang Mawkhar naduh 4 tarik haduh 17 tarik u March, 1991 (Sesquicentennial Jubilee Celebration). Ka Balang Phudmawri kum kawei na ki Balang sor ka la ioh ban pdiang ia ki Delegates na kiwei pat ki Presbytery kiba la wan sha kane ka Jubilee bad ioh jingiaseng ruh ha ka Balang ha ka sngi Thohdieng, 15 tarik ha ka por 6.30 P.M. Ia ka Jingiaseng Sacrament ia ki delegates la pynlong ha ka sngi Saitjain, 16 tarik por 7.00 A.M. ba la pyniaid da i Rev. G.R. Sancley. La ai sha sngi lang ia ki delegates ha compound iing Balang Mawroh namar ka Jingiaseng Paidbah ha ka Sngi U Trai ka la long ha Golf Link por 10.30 A.M. bad 2.00 P.M. Ki parabangeit jong ka Balang ki la mih ryntih ban iarap ha kaba thaw dara ha Madan Student, Jaiaw na ka bynta ki Jingiaseng ha ki sngi pohia bad kumjuh ruh 300 ngut ki Volunteer ha kaba pynrung briew bad lum Jingainguh ha Golf Links. Ka Jubilee ka la wanrah ia ka jingshithrem ha ki khun ka Balang kaba la kyntiew ruh ia ka jinglong mynsiem ha ka Balang.

Haba ka kam ha ka Balang ka la nang bun bad ka Balang hi ka la nang heh nang iar ha ki pud ki sam, ka la don ka jingpyrkhat ban ioh shuh ki Nongsharai khnang ban lah ban peit bad sumar ia kiba bun ki mynsiem ha ka Balang. La pynpoi ia ka jingkyrpad sha ka Presbytery lyngba ka District, bad ka Presbytery ka la pdiang ia kaba la pynbeit ia i Rev. W. Manners lem bad 7 ngut ki Tymmen Basan ban wan pynlong ia ka jingjied kaba la long ha ka 22 tarik u November, 1992 bad la ioh lai ngut, i Mr. Jokendro Dkhar, i Mr. Dobrin Rose Nongtdu bad Mr. Handley Morris Soanes. La pynskhem ia ki kum ki Tymmen Basan ha ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Nongrah ha ka 20 tarik u February, 1993.

Ka Balang ka la ioh ban iadon bynta ha kaba iarap ia ka KJP Synod Hospital, Jaiaw lyngba ki tiar kiba kat kum kane ka por da kaba ai ia ka Boyle Apparatus kaba shongdor Rs.1,06,344/- ha u bnai March, 1993 bad kumjuh ia ki jinglut kawei ka kamra (ground floor) jong ka B.D. College building ha Mawklot kaba long baroh Rs.69,500/- ha u bnai June, 1993.

Katkum ka jingangnud kaba la slem ban don noh ar ngut ki Pastor ha ka Pastorate Phudmawri, ka Balang da ka jingialang kaba la long ha ka 26 tarik March, 1993 ka la pdiang ia ka jingai jingmut ka Pastorate ban don noh ar ngut ki Pastor bad ha kajuh ka por ban pan ia ka jingshakri u Mr. B. Reynoldson Kharnaor iba long u khun jong kane ka Balang. Ka Synod ka la phah ia i Rev. H.W.Nongsiej bad Mr. D.D. Khardewsaw, Tymmen Basan ka Balang Mawkyrwat ban pynkhamti ia u Mr. B.R. Kharnaor kum u Pro. Pastor ha ka 12 tarik u September, 1993.

Namarba ka Balang ka la nang bun ha ka jingdon ki dkhot jong ka bad ha ka jingdon ki riewdkhot ruh ka la nang bun, ka la pynshitom ia ki Riewdkhot ha ka jingshim bynta ha ka Jingkhawai U Trai haba ki la dei ban shong shabar ka lingmane bad ha Church Annexe, ka Balang da kawei ka jingmut ka la iakut ha ka 27 tarik December, 1987 ban shna noh da kawei ka lingmane kaba kham heh. Ka Committee Balang ka la wanrah ia ka jingai jingmut ban shu pynheh ia ka lingmane kaba rim kaba ka jinglut kan long kumba Rs.3,80,000/- hynrei ka Balang ha ka jingialang ki

Riewdkhot kaba la long ha ka 25 tarik u June, 1989 ka la rai ban shna noh da ka ñingmane thymmai kaba kham heh katba sngew kot bor ha ka jaka kaba don ka ñing skul ha kyntoit Nongmadan, Phudmuri. La shaniah ha i Mr. J.S. Cajee, Architect ban ai ia ka estimate bad ia ka plan. Hadien ba la iohbor na ka Presbytery, la sdang ia ka jingtei ia ka ñingmane thymmai ha ka 12 tarik u May, 1994 haba ia ka ñing Skul la pynpra noh. Ki parabangeit ha ka Balang ki la ialeh shitom ban sei na ki jingioh jong ki ban ai sha ka Fund ñingmane bad kumta la lah ban pyndep ia ka jingtei ka ñingmane ha ka snem 2000 bad la kyrpad ia ka Presbytery ban pynkyntang ia ka. Ka Presbytery ka la mynjur ia kane bad la phah ia i Rev. H.M. Rapthap bad i Mr. B.M. Rodborne, Tymmen Basan ka Balang Jaiaw, ban pyndep ia ka jingpynkyntang ia ka ñingmane thymmai ha ka 13 tarik u May, 2001. Ki jinglut baroh na ka bynta kane ka ñingmane thymmai ka long kumba 90 lak tyngka. Ka burom ka long ka jong U Trai. Ka Jingiaseng Kynthei jong ka Balang ka la pynnoh ia la ka bynta da kaba ai ia ka Pulpit, ka Jingiaseng Samla ia kawei ka baje ring kaba khia 107 Kg bad ka Jingiaseng Khyannah ia ka Way Side Pulpit bad ki khiew syntiew nador ka jingtrei da ka bor met kaba ki khun ka Balang ki la sei da ka jingshitthem ia ka kam. la ka ñingmane rim la pyndonkam ha kaba pyndonkam ia ki Jingiaseng Miet Balang, Jingiaseng Duwai Sngi Saitjain, ka Skul Pynpaw kyrdan Primary bad ki Committee bapher bapher jong ki Seng hapoh ka Balang.

Ha ki bynta kiba shakhmat la pynkynmaw ba ka Balang ka la ioh ia i Mr. G.S. Maring kum u Tymmen Basan hynrei iba la leit trei noh sha Mawmluh bad ia ka kyrteng Balang ruh la phah noh sha ka Balang Mawmluh ha u bnai March, 1989. Hadien ba i la shong thait na ka kam i la wan phai pat sha Pudmawri bad ia ka jingwanrah kyrteng Balang jong i lem bad ka ñing la pdiang ha ka 14 tarik u December, 1994. Ha ka jingshisha ka Balang ka la dap da ka jingkmén haba u Tymmen Basan uba ka Balang ka la jied mynta u la wan phai pat sha ka Balang hadien bun snem. Pynban kata ka jingkmén ka la dam noh haba i la khlad sha la U Trai ha ka 21 tarik u January, 1995. Lehse ka la long ka jingpyniaid bastad ka jong U Blei ba u Nongsharai un wan phai bad ban iap ruh ha la ka Balang na kaba u la mih.

Haba ka Balang ka la ioh pdiang ia ka jingkyrpad ki para bangeit kiba shong ha ka kyntoit Umshing-Mawkynroh ban ioh ka jaka na ka bynta ban thaw ñingmane na ka bynta ki por kiban wan, ka Balang ka la sngewlem ia ki ban ioh ia ka jingsumar bad ki jingshakri-blei. Ka la kynjoh ktien ia ka Balang Mawtawar ba kan shim ia kane ka bynta hynrei ka Balang ka la ioh pdiang ia ka jingpyntip ha ka shithi kaba 1st September, 1993 ba katei ka Balang kam lah ban leh ia kane, ka Balang ka la pyrshang ban iakren bad ki Nongpyniaid ia ka North Eastern Hill University (NEHU) ban ioh ka jaka ban thaw ñingmane ym tang na ka bynta ki para bangeit jong ka Balang hynrei na ka bynta kito kiba shong ha ki quarter jong ka NEHU, ka jubab nangne ruh ka long ba ym lah ban ai. Haba kitei ki jingpyrshang ki la kut, U Blei ha la ka jong ka jingstad U la plie ia ka lad ba ka Balang ka la lah ban thied khyndiat ka jaka, namar ka jingbym don pisa bad ha U Bnai September, 1994 la ioh ia ka jaka kaba ka jingheh jong ka ka long 9706 sq.ft ha ka dor Rs.15/- shi sq.ft. La tei ia ka ñing Balang ha ka snem 1996 bad la plie ia ka da ka jingpynlong ia ka Jingiaseng Khynnah ha ka 20 tarik October, 1996 ha ka por 7.30 A.M. Ha ka snem 2002, ka Balang ka la thied shuh sa khyndiat ka jaka kaba la don bad ka ñing ha ka dor Rs. 10 lakh tyngka ia kaba la shah ba yn siew hapoh san snem. Ka jingheh jong ka tei ka jaka ka long kumba 12,040 Sq.ft bad la shimti ha ka 24 tarik u August 2002.

Ka Balang sa shisien pat ka la dei ban iam briew haba U Nongsharai ka Balang, i Mr. R.Tariang, Tymmen Basan i la khlad noh sha la U Trai ha ka 19 tarik u August, 1998. Ka Balang ka la duh ia ka jingshakri bakordor jong i hadien ba i la shakri 31 snem kum u Tymmen Basan. Ka Balang ka la duh ruh ia kine ki arngut ki Tymmen Basan kiba la wan na kiwei pat ki Balang ha kitai ki snem kumne:

1. I Mr. Honiwell Hadia, Tymmen Basan jong ka Balang Nongtyngur, Shillong Ri War Sepngi Presbytery. Ine i la wanshong ha Phudmawri bad i la wanrah ia ka kyrteng Balang sha ka Balang Phudmawri ia kaba la pdiang ha ka 7 tarik u October, 1981. I Tymmen Basan H. Hadia i la khlad noh sha la U Trai ha ka 6 tarik u December, 1988.

2. I Mr. E. Warren Hasting Sohshang, Tymmen Basan jong ka Balang Mawdon, Rambrai Presbytery. Ine i la wan shong ha Mawroh bad i la wanrah ia ka kyrteng Balang sha ka Balang Phudmawri ia kaba la pdiang ha ka 17 tarik u September 1980. I Tymmen Basan, W. Sohshang i la khlad noh sha la U Trai ha ka 3 tarik u January, 1997.

Ka Jingiaseng Kynthei jong ka KJP. Synod ka la rakhe ia ka Centenary Jubilee jong ka kaba la long ha ka Balang Mawkhar ha ki tarik naduh 16 haduh 19 December, 1999. Ka Balang Phudmawri kum kawei na ki Balang Sor ka la ioh ban pdiang ia ki 218 ngut ki delegates kumba la mang da ka Synod na kine ki Presbytery: Presbytery Mawbuh-Ri Bhoi; Ri Lyngngam; Mawdem-Mynnar; Karbi Anglong; Pnar Thor Mihngi & Pnar Thor Sepngi. La ioh ka Jingiaseng kyrpang ia ka miet jong ka 14 tarik December, 1999 ha kaba la wan ruh ki Nongmihkhmat na ka Balang Kmie na Ri Wales.

Ha u bnai October, 1999 ka Balang ka la iakut ban thied ia ka jaka kaba don ha ka kyntoit Phudmawri kaba heh bad kaba bit eh ban tei ia ka Iing Skul. Namar ba i trai jaka i la mynjur ba ngin siew khyndiat khyndiat ia ka dor Balang ka la mynjur ban shim 12,000 Sq.ft. ha ka dor Rs.170/- shi sq.ft. kaba long baroh Rs.20,40,000/- Hynrei namar ba ka jaka ka dang long kaba khim na ka bynta ka '**play ground**' bad kiwei kiwei ki jingdonkam, ka Balang ka la mynjur ha ka 13 tarik u October 2002 ban shim shuh sa 7248 Sq.ft. ha kajuha ka dor bad yn siew hapoh san snem. Ka jingioh ia katei ka jaka ka la long ka jingkmen ia ka Balang ha kaba ngin lah ban tei ia ka Iing kaba katkum kane ka juk bad mynta ka dang sah ha ka jingiaksaid ban sdang noh ia ka kam bad ngi don jingartatien ba ngin lah ban tei ia ka kumba ngi la angnud da ka jingplie lad ka jong U Blei.

Ka snem 1999 ka long ka snem jong ka jingpynkhreh ban pdiang ia ka snem 2000 A.D Ka Synod ka la pynbeit ryntih ia ka jingrakhe ban pdiang ia ka '**Hajar snem**' kaba thymmai. Ka Balang Phudmawri ruh ka la sdang ia ka jingrakhe ha ka 6 tarik November, 1999 bad pynkut haduh ka sngi U Trai, 2 tarik January, 2000 kaba kynthup ia ka jingrung sha ki Iing jong ki para bangeit baroh hapoh ka Balang da ki Group, ka jingsam

tracts bad ka Jingiaseng lalap ha District Jail, Shillong. Ki dkhot jong ka Balang ki ia shim ia la ki bynta kumba la pynbeit da ka Balang bad ka la don ka jingshithem ha kaba leh ia kiei kiei baroh da ka jingkmien. Ki Balang baroh hapoh ka Ri Khasi Jaintia ki tied ia ki baje ha ka por shiteng synñia naduh 11.55 P.M. haduh 00'05 A.M ha ka 31 tarik u December, 1999. Ka Jingiaseng paidbah jong ka Khasi Jaintia Presbyterian Synod ka la long ha ka Balang Laitumkhrach ha ki tarik 14-19 March, 2000 bad ka Jingiaseng Samla jong ka Balang ka la ioh ban ai ka jingrwai kyrpang (choir) ha ka Jingiaseng ialap ha ka sngi Saitjaiñ, 18 tarik ha ka por 2.00 P.M. Ka Balang ka la pdiang ruh ia ka jingpynbeit ka Synod ba ia ka Jingiaseng ha ka miet sngi Saitjaiñ ha ka por 6.30 P.M. yn pyniaid da ka Presbytery Rangthong. Ka Balang ka la phah ruh ia ki volunteer na ka bynta ka Jingiaseng ha Golf links ha ka sngi U Trai, 19 tarik U March, 2000.

Na ka daw ba ka Balang ka la nang heh bad ba ka la nang duna ki Nongsharai kum ki Tymmen Basan, ka Balang ka la mynjur ha ka sngi U Trai, 16 tarik u January, 2000 ban ioh Tymmen Basan shuh bad la pynpoi ia kane ka kam sha ka Presbytery lyngba ka District. Ka Presbytery ka la pdiang ia kane ka jingkyrpad ka Balang bad la phah ia i Rev. W.C. Khongwir lem bad 14 ngut ki Tymmen Basan jong ka Presbytery ban pynlong ia ka jingjied ha ka 8 tarik u October, 2000. Ha kane ka kynti ka Balang ka la ioh san ngut ki Rangbah; Mr. Dismol Roy Palle, Mr. Sainkur Sing Syiemlieh, Mr. Lister Roy Wanswett, Mr. Taini Well Nongrum bad Mr. B. Trainer Khyriem ia kiba la pynskhem ha ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Pynthorumkhrach ha ka 9 tarik February, 2001. I Tymmen Basan T. Nongrum i la long lypa u Tymmen Basan jong ka Balang Umshiauw, District Bhoi Rymbong, Ri Bhoi Mihngi Presbytery naduh ka 16.02.1985. Ka jingioh ia kine ki Rangbah ka la long ka jingaibor ia ki Tymmen Basan kiba la don lypa, khamtam ia kito kiba la nang noh ka met ha kaba ia kit ia ka kam U Trai ha la ka Balang.

Namar ba ka Mawlai District ka la don lai tylli ki Pastorate kumba la pyni ha ki bynta kiba shakhmat bad haba la iohi ba ka kam U Trai ha ki Pastorate ka la nangiaid shaphrang ka Mawlai District hadien ba la ioh ia ka jingmynjur na baroh lai tylli ki Pastorate, ka la iakut ban kyrpad; ia ka Presbytery ban kyntiew noh ia ki Pastorate sha ka kyrdan District. Ka Shillong Ri Lum Presbytery ha ka Jingiaseng Presbytery kaba la long ha ka Balang Pynthorumkhrah ha ki tarik 9-11 February, 2001 ka la pdiang bad mynjur ban kyntiew ia ki Pastorate Mawlai, Pastorate Phudmawri bad Pastorate Mawpat sha ka kyrdan District ha kaba la phah ia i Rev. D. Rymbai bad Mr. K.D. Swett, Tymmen Basan Balang Jaiaw ban pyndep. La thung ia ka Phudmawri District ha ka 6 tarik u May, 2001 ha ka Balang Phudmawri da kitei ki Rangbah.

Katba nang ia id ki sngi ka kam U Trai ha ki lai tylli ki Dong, kata, Mawroh, Kyntonmassar bad Umshing-Mawkynroh ka la nangroi. Ka jingsdang da ka jingpynlong ia ki Jingiaseng Khynnah, Skul Pynpaw, Jingiaseng Samla, Jingiaseng duwai sngi saitjaiñ bad Jingiaseng Miet Balang ka la pynlong ia ka Balang ban iohi ba ka la dei ka por ia kitei ki Dong ba kin long noh ki Tnad Balang. Ka Balang da kawei ka jingmut ka la iakut ha ka 22 tarik u December, 2002 ban kyrpad ia ka District ban thung Tnad Balang ia kitei ki Dong. Ka District ha ka Jingialang Pyrkhath kam kaba la long ha ka Balang Umrynjah ha ki tarik 18-19 January, 2003 ka la pdiang bad mynjur ia kane. La pynbeit ia kine ki Rangbah ban pyndep ia ka jingthung Tnad Balang kumne:

Tnad Balang Mawroh

- Rev. L. Nongsiej &
Tbn. H.P. Nongbri

Tnad Balang Kyntonmassar

- Rev. L. Rodborne &
Tbn. Dr. I.M. Simon

**Thad Balang Umshing
Mawkynroh**

- Rev. L. Nongsiej &
Tbn. J. Dkhar

La thung ia ka Tnad Balang Mawroh ha ka 25 tarik u May, 2003; ia ka Tnad Balang Kyntonmassar ha ka 15 tarik u June, 2003 bad ia ka Tnad Balang Umshing-Mawkynroh ha ka 26 tarik u October, 2003

Hadien ba la kyntiew kyrdan ia ki Pastorate sha ka kyrdan District, ka la don ka jingdawa ban ioh noh la ka jong ka Presbytery. La thung ia ka Joint Commitee ki lai District ha kaba la pan jingmut na ki District halor kane ka kam. Ka Balang Phudmawri ka la ai ia ka jingmynjur ha ka Jingialang kaba la long ha ka sngi U Trai, 22 tarik u July, 2001. La pynlong ia ka Presbytery Pyrshang jong ka Mawlai Presbytery ha ka Balang Phudmawri ha ki tarik 5-6 January, 2002. Ka Shillong Ri Lum Presbytery kaba la long ha ka Tnad Balang Nongsder Balang Jaiaw ha ki tarik 8-10 February, 2002 ka la pdiang bad mynjur ia ka jingkyrpad ki lai District bad la pynpoi ia kane ka kam sha ka Synod. Ka Synod kaba la long ha ka Balang Sutnga ha ki tarik 13-17 March, 2002 ka la pdiang bad mynjur bad la jied ia i Rev. Dr. T. Nongsiej bad Rev. N.S. Phawa ban leit thung. La thung ia ka Mawlai Presbytery ha ka 19 tarik May, 2002 ha ka Balang Mawlai.

Ka Synod kaba la long ha ka Balang Pariong ha ki tarik 14-18 March, 2001 ka la mynjur ban phiah noh ia ka Synod ha ki artylli, kata, K.J.P. Synod Mihngi bad K.J.P. Synod Sepngi. Ka Presbyterian Church of India ha ka Assembly kaba la long ha ki tarik 17-21 April 2002 ha Kyrdem ka la pdiang bad mynjur ia kane ka jingphiah ia ka KJP Synod. La thung ia ka Khasi Jaintia Presbyterian Synod Sepngi da u Moderator ka Assembly, Rev. H. Remthanga ha ka 24 tarik u November 2002 ha ka Balang Mawkhar.

Haba kyrtiang dien ia ka jinglong bad jingsdang jong ka kam U Trai ha la ka Balang ha kitai ki 75 tylli ki snem ym lah khlem da ainguh eh ia U Blei Uba la isynei ban kyrshan bad btin ia ka Balang lyngba ki jingeh kiba ka la iakynduh bad Uba la iai don ryngkat haduh kane ka por ba ngi lah kum ka Balang ban ioh ban rakhe ia ka jingdap 75 snem (Platinum Jubilee) jong ka Balang ka ban sdang naduh ka 6 tarik u September, 2004 haduh 3 tarik u October, 2004. Ha kane ka jingrakhe, ka Balang ka buh

ka jingkyrmaw kyrpang ia ki Pastor kiba la sharai ia kane ka Balang khamtam ia kito ki bym don shuh ha kane ka pyrthei kaba ia ki matti ba ki la buh yn iai pyrto junom.

Ka jingdon ki dkhot ka Balang ha ka snem 1979 :-

			<u>Riew dkhot</u>	
			Shynrang	Kynthei
1. Ha ka Balang	-	1549 ngut	192	314
2. Ha ka Tnad Balang Umrynjah	-	177 ngut	25	38
Baroh ha ka Balang			217	352
Riewdkhot	-	569 ngut		

Ka jingdon ki dkhot ha ka Balang ha ka snem 2004 :-

			<u>Riew dkhot</u>	
			Shynrang	Kynthei
1. Ha ka Balang	-	4517 ngut	558	990
2. Ha ka Tnad Balang Mawroh	-	571 ngut	61	113
3. Ha ka Tnad Balang Kyntonmassar	-	530 ngut	76	138
4. Ha ka Tnad Balang Umshing Mawkynroh	-	121 ngut	21	33

KI KYRTENG JONG KI PASTOR KIBA LA SHARAI IA KA BALANG:-

1. Rev. Jacobus Pariat :-

Ym lah ban thikna katno snem i la iarap ia ka Balang Phudmawri, hynrei namarba i la long u Pastor jong ka Balang Mawlai hadien ba la ordain ia i ha ka Assembly kaba la long ha Mairang (15-19 March, 1906)

Bad ba i shong i sah ha ka Dong Mawlai Nonglum, lehse i la iarap ia ka Balang Phudmawri haduh ba i Rev. Honmu Roy i la shimti kum u Pastor ha ka snem 1929.

2. Rev. Honmu Roy -

Naduh ka snem 1929 haduh ka sngi ka jingkhlad jong i sha la U Trai ha ka 15 tarik u May, 1946.

3. Rev. Manasan Lyngdoh - Naduh ka snem 1950 haduh 1955

4. Rev. E.M. Chullai -

Hadien ba i Rev. Manasan Lyngdoh i la iehnoh kaba peit bad sumar ia ka Balang Mawlai bad Phudmawri, ka Balang ka la ioh ia ka jingshakri i Rev. E.M. Chullai naduh u bnai July, 1955. Wat haba i dang dei u nongpeit ia ka Hospital ha Jaiaw i la ju wan ban iarap ia kane ka Balang. Haba i la ioh ban ai ka jingshakri kaba pura ia ki Balang Mawlai, Phudmawri, Mawpat & Mawtawar i la long u Pastor uba lah ban poi sha ki iing ki sem jong ki para bangeit baroh ha ka Balang. Haba ka jingaijingmut jong i ia ka Balang Mawlai ban tei ia ka iingmane thymmai ia kaba la sdang ha ka 14.2.1995 bad hana ka jingtei ia ka iingmane ha Mawlai ka dang iaid, i la pynshlur ia ka Balang Phudmawri ruh ban sdang tei noh da ka iingmane kaba thymmai. Ka Balang ruh da ka jingshitrhem ka la shim ia ka kam bad la sdang ia ka jingtei ia ka iingmane ha ka 27 tarik u March, 1957. I la kitkhia ha kaba sumar ia ka Tnad Balang Umrynjah bad i la ai ia ka jingshakri met bad mynsiem ia kane ka Balang tad haduh ba ka Synod ka la rah noh ia i ban; shimti kum u Assembly Officer ha Silchar ha ka snem 1970. I la leit sah noh ha Laitumkhrah bad i la rah ia ka kyrteing Balang jong i sha ka Balang Laitumkhrah ha U bnai February, 1976. Hadien ba i la shongthait na ka kam, i la wanrah biang ia ka kyrteing Balang sha ka Balang Phudmawri bad la pdiang ia i ha ka 10 tarik u January, 1996. I la khlad noh sha la U Trai ha ka step Sngi U Trai, 17 tarik u August, 2003 ha ka por 10.30 a.m. ha ka rta palat 90 snem bad i la long u Nongsharai uba nyngkong ia u ban rah ia ka met ha iingmane thymmai ha ka jingontep kaba donburom ha ka 19 tarik u August, 2003.

5. Rev. D.E. Syiem :

Haba i Rev. E.M. Chullai i la dei ban leit shimti kum u Assembly officer ha Silchar, i Rev. D.E. Syiem i la wan ban trei; kum Pastor jong ka Balang naduh ka snem 1972. Hapdeng ka jing trei minot jong i kum u khun jong ka Balang, ka Synod ka la phah ia i ban shimti ia ka kam kum u Administrative Secretary ka Assembly ha ka snem 1977.

6. Rev. K. Shanpru:

I la wan iarap ia ka Balang naduh ka snem 1977 haduh ka snem 1979 haba ka Balang kam pat don la u jong u Pastor. Wat ha i por iba lyngkot i la lah ban ai ka jingshakri kaba ai jinghun ia ki khun jong ka Balang. I la khlad noh sha la U Trai ha ka 13 tarik u November, 2000.

7. Rev. D.A. Lynrah :

I la long u Pastor incharge jong ka Mawlai Sub District bad i la iarap ia ka Balang Phudmawri naduh ka snem 1979 haduh ka snem 1981. Haba ka Phudmawri ka la ioh la ka jong ka Pastorate, i la wan ban trei pura kum u Pastor jong ka Balang naduh u bnai July, 1982 haduh ka snem 1985 haba i la dei ban leit noh sha kawei pat ka Presbytery

8. Rev. L. Nongsiej :

I la shimti kum u Pastor naduh ka 19 tarik u bnai May, 1985 haduh mynta.

9. Rev. B.R. Kharnaier :

I la shimti ia ka kam naduh ba la pynkhamti ia i kum u Pro-Pastor ha ka 12 tarik u September, 1993. I la leit ban pyndep ia ka B.D. ha Bishop's college, Calcutta naduh u bnai June, 1995 haduh u April, 1997. Hadien ba i la bteng ia ka jingshakri ha la ka Balang i la ioh ka lad ban leit pule shuh ia ka Master of Theology (Th.M.) ha ka Western Theological Seminary, Hollan, Michigan, U.S.A. naduh u bnai August, 2003 haduh u bnai July, 2004. I la wanphai sha la ka Ri bad ka Balang ha ka 24 tarik u July, 2004 hadien ba i la pyndep ia ka jingpule.

Ki Pastor kiba ka Balang ka la sei :

	TARIK ORDAIN	JAKA
1. Rev. D.E. Syiem	09.03.1968	Umpanai
2. Rev. S.R. Nongrum	10.03.1984	Nongpyndeng
3. Rev. P.B.M. Basaiawmoit	09.03.1985	Wahiajer
4. Rev. M.F.L. Mawlong	14.03.1998	Newjirang
5. Rev. B.R. Kharnaor	14.03.1998	Newjirang

KI TYMMEN BASAN KIBA DON HA KANE KA SNEM 2004 :

Mr. H.P. Nongbri, Mr. E. Lyngdoh, Dr. I.M. Simon, Mr. B. Kharbangar, Mr. J. Dkhar, Mr. H. M. Soanes, Mr. D.R. Nongtdu, Mr. D.R. Palle, Mr. S.S. Syiemlieh, Mr. L.R. Wanswett, Mr. T. Nongrum & Mr. B.T. Khyriem.

KI NONGKITKAM KA BALANG HA KA SNEM 2004 :

Chairman	:	Rev. L. Nongsiej
Vice-Chairman	:	Tbn. Dr. I.M. Simon
Secretary	:	Tbn. H.M. Soanes
Asstt. Secretary	:	Tbn. B.T. Khyriem
Treasurer	:	Tbn. B. Kharbangar

KI DKHOT COMMITTEE BALANG (2003 - 2005) :

Mr. E.W. Kharsohnoh, Mr. D.E. Peace Rapsang, Mr. W.J. Blah, Mr. D.H. Kharduia, Mr. P.T. Marwein, Mr.D.S Kharmyndai, Mr. D.B. Sunar, Mr. P.H.S. Bonney, Mr. W.M.S. Pariat & Mr. B.K. Shullai.

KI PASTOR BA LA SHONGTHAIT :

1. Rev. L. Rodborne - I la wanrah ia ka kyrteing Balang na ka Balang Sohiong bad la pdiang ia i ha ka 14 tarik June, 2000.

2. Rev. G.R. Sancley - I la wanrah ia ka kyrteing Balang na ka Balang Khimmusniang bad la pdiang ia i ha ka 21 tarik June, 2000.

Ka Balang ka la ioh shibun ka jingiarap na kitei ki Pastor kiba la wan ban shong ha ki pud jong ka kaba la long ka jingkyrkhu ia ki khun jong ka Balang bad khamtam ha ki Tnat Balang kaba ki don.

Ka Balang kam lah khlem da pynpaw da kaba burom ia u Rev. T.M. Thomas, u Missionery na ka Balang kmie na Ri Wales bad uba long ruh u Pastor jong ka Balang Mawkhar uba la ju wan iarap ia ka Balang ha ki por kiba donkam haba kam don Pastor ban pyndep ia ki Sacrament.

Ki Chairman bad ki Secretary jong ka Balang naduh ka snem 1929 haduh ka snem 2004.

Snem	Chairman	Secretary
1929	Mr. Jum Singh Syiem	Mr. W. Keving
1930	do	do
1931	do	do
1932	do	do
1933	do	do
1934	do	Mr. Ollin Singh
1935	do	do
1936	do	do
1937	do	do
1938	do	do
1939	Kpa u Dring	do
1940	do	do
1941	do	do
1942	do	do
1943	do	Mr. J. Nengnong

Snem	Chairman	Secretary
1944	do	do
1945	do	do
1946	do	do
1947	do	Mr. W. Soanes
1948	do	Mr. J. Nengnong
1949	do	do
1950	do	do
1951	do	Mr. T. Kharsati
1952	do	Mr. W. Keving
1953	do	Mr. H.Y. Massar
1954	do	do
1955	do	do
1956	Mr. O. Rynjah	Mr. P.W. Nongbri
1957	Mr. J. Nengnong	Mr. H.P. Nongbri
1958	Kpa u Dring	Mr. T. Kharsati
1959	do	Mr. H. Y. Massar
1960	do	Mr. P.W. Nongbri
1961	Mr. J. Nengnong	Mr. H.P. Nongbri
1962	Kpa u Dring	Mr. R.H. Alia
1963	Rev. E.M. Chullai	do
1964	Mr. O. Rynjah	Mr. H.P. Nongbri
1965	Mr. D. Pariat	do

Snem	Chairman	Secretary
1966	Kpa i Herimai	Mr. R. Tariang
1967	Mr. E.M. Chullai	Mr. T.S. Roy
1968	do	Mr. P.W. Nongbri
1969	Mr. D. Pariat	do
1970	Mr. O. Rynjah	Mr. H.P. Nongbri
1971	Mr. D. Pariat	Mr. H.P. Nongbri
1972	Mr. R. Tariang	Mr. S.D. Kharnaier
1973	do	do
1974	Mr. H.P. Nongbri	Mr. P.W. Nongbri
1975	Mr. S. Jana	Mr. H.Y. Massar
1976	Mr. R. Tariang	Mr. I.M. Simon
1977	Mr. H.P. Nongbri	Mr. P.W. Nongbri
1978	Mr. R. Tariang	Mr. H.Y. Massar
1979	Mr. S. Jana	Mr. H.Y. Massar
1980	Rev. D.A. Lyngrah	Mr. H.P. Nongbri
1981	do	do
1982	do	do
1983	do	do
1984	do	do
1985	do	Mr. B. Kharbanger
1986	Rev. L. Nongsiej	do
1987	do	do
1988	do	Mr. H.Y. Massar
1989	do	Mr. H.P. Nongbri

Snem	Chairman	Secretary
1990	do	do
1991	do	do
1992	do	do
1993	do	do
1994	do	do
1995	do	Mr. H.M. Soanes
1997	do	do
1998	do	do
1999	do	do
2000	do	do
2001	do	do
2002	do	do
2003	do	do
2004	do	do